

ስለሰብአዊ፡መብቶች፡ለማስተማር፡ የሚረዱ፡እንዳንድ፡ዘዴዎች።

በዩኔስኮ፡ተዘጋጅቶ፡በኢትዮጵያ፡በሄራዊ፡ኮሚሽን፡ተተረጎመ

እንቀጽ፡፩፤

የሰው፡ልጅ፡ሁሉ፡ሲወለድ፡ነጻና፡በክብርና፡በመብትም፡እኩልነት፡ያለው፡ነው።።የተፈጥሮ፡ማስተዋልና፡ሕሊና፡ስላለው፡እንዲ፡ሌላውን፡በወንድማማችነት፡መንፈስ፡መመልከት፡ይገባዋል።

እንቀጽ፡፪፤

እያንዳንዱ፡ሰው፡የዘር፡የቀለም፡የጾታ፡የቋንቋ፡የሃይማኖት፡የፖለቲካ፡ወይም፡የሌላ፡ዓይነት፡እስተሳሰብ፡የብሔራዊ፡ወይም፡ የኅብረተሰብ፡ታሪክ፡የሀብት፡የትውልድ፡ወይም፡የሌላ፡ደረጃ፡ልዩነት፡ሳይኖሩ፡በዚህ፡ውሳኔ፡የተዘረዘሩት፡መብቶችንና፡ነጻነቶችን፡ ሁሉ፡እንዲከበሩለት፡ይገባል።

ከዚህም፡በተቀረ፡እንድ፡ሰው፡ከሚኖርበት፡አገር፡ወይም፡ግዛት፡የፖለቲካ፡የእገዛዝ፡ወይም፡የኢንተርናሽናል፡አቋም፡የተነሳ፡አገሩ፡ ነጻም፡ሆነ፡በሞግዚትነት፡እስተዳደር፡ወይም፡እራሱን፡ችሎ፡የማይተዳደር፡አገር፡ተወላጅ፡ቢሆንም፡በማንኛውም፡ዓይነት፡ገደብ፡ ያለው፡እገዛዝ፡ሥር፡ቢሆንም፡ልዩነት፡አይፈጸምበትም።

እንቀጽ፡፫፤

እያንዳንዱ፡ሰው፡የመኖር፡በነጻነትና፡በሰላም፡የመኖሩ፡መጠበቅ፡መብት፡አለው።

እንቀጽ፡፬፤

ማንም፡ሰው፡ቢሆን፡በባርነት፡አይገዛም።።ባርነትና፡የባሪያ፡ንግድም፡በማንኛውም፡ዓይነት፡ክልከል፡ነው።

እንቀጽ፡፭፤

ማንም፡ሰው፡ቢሆን፡የጭካኔ፡ስቃይ፡እንዳይደርስበት፡ወይም፡ከሰብዓዊ፡አፈጻጸም፡ውጭ፡የሆነ፡የተዋረድ፡ተግባር፡ወይም፡ቅጣት፡ አይፈጸምበትም።

እንቀጽ፡፮፤

እያንዳንዱ፡ሰው፡በሕግ፡ፊት፡በሰው፡ዘርነቱ፡የመታወቅ፡መብት፡አለው።

እንቀጽ፡፯፤

ሰው፡ሁሉ፡በሕግ፡ፊት፡እኩልነት፡ነው።።ያለእንዳች፡ልዩነትም፡ሕጉ፡ደህንነቱን፡እንዲጠበቅለት፡እኩል፡የሆነ፡መብት፡አለው።።ይህንን፡ ውሳኔ፡በመጣስ፡ከሚደረግ፡ልዩነት፡ለማድረግ፡ከሚነሳሳ፡እንዲጠበቅ፡ሁሉም፡የእኩል፡መብት፡አለው።።

እንቀጽ፡፰፤

እያንዳንዱ፡ሰው፡በሕግ፡መንግስቱ፡ወይም፡በሕግ፡የተሰጡትን፡መሠረታዊ፡መብቶች፡ከሚጥሱ፡ድርጊቶች፡ከፍተኛ፡በሆኑ፡ ብሔራዊ፡የፍርድ፡ባለስልጣኖች፡ፍጹም፡በሆነ፡መንገድ፡እንዲወገድለት፡መብት፡አለው።

እንቀጽ፡፱፤

ማንም፡ሰው፡ያለፍርድ፡ተይዞ፡እንዲታሰር፡ወይም፡በግዛት፡እንዲኖር፡አይደረግም።

እንቀጽ፡፲፤

እያንዳንዱ፡ሰው፡በመብቶቹና፡በግዴታዎቹ፡አፈጻጸም፡እንዲሁም፡በሚከሰስበት፡ማንኛውም፡ዓይነት፡የወንጀል፡ክስ፡ነጻ፡በሆነና፡ በማያዳላ፡የፍርድ፡ሽንግብት፡ከክለኛና፡በይፋ፡ጉዳዩ፡እንዲሰማለት፡የሙሉ፡እኩልነት፡መብት፡አለው።

እንቀጽ፡፲፩፤

በወንጀል፡ክስ፡የተከሰሰ፡ማንኛውም፡ሰው፡ለመከላከያው፡አስፈላጊዎች፡የሆኑትን፡ሁሉ፡አቅርቦ፡በሚከራከርበት፡የይፋ፡ፍርድ፡ቤት፡በሐግ፡መሠረት፡ወንጀለኛ፡መሆኑ፡እስቲረጋገጥበት፡ድረስ፡ከወንጀል፡ነጻ፡እንደሆነ፡የመቆጠር፡መብት፡አለው።

ማንም፡ሰው፡በብሔራዊ፡ወይም፡በኢንተርናሽናል፡ሕግ፡አንድነገር፡ወንጀል፡ሆኖ፡ባልተደነገገበት፡ጊዜ፡በፈጸመው፡ወይም፡ባልፈጸመው፡ማንኛውም፡ሥራ፡ወንጀለኛ፡ሆኖ፡አይከሰስም። ወይም፡ወንጀሉ፡በተፈጸመበት፡ጊዜ፡ከተደነገገው፡ቅጣት፡ይበልጥ፡አይፈረድበትም።

አንቀጽ፡፲፪፤

ማንም፡ሰው፡በግል፡ኑሮው፡በቤተሰቡ፡ውስጥ፡በቤቱ፡ወይም፡በሚጻጻፈው፡ደብዳቤ፡በፍርድ፡ያልተለየ፡ጣልቃ፡ገብነት፡ወይም፡ክብሩን፡የሚነካና፡ስሙን፡የሚያጎድፍተቃውሞ፡አይፈጸምበትም። እያንዳንዱ፡ሰው፡ከእንደዚህ፡ያለ፡ጣልቃ፡ገብነት፡ወይም፡የሚጎዳ፡ተግባር፡ሕግ፡እንዲከላከልለት፡መብት፡አለው።

አንቀጽ፡፲፫፤

እያንዳንዱ፡ሰው፡በየብሔራዊ፡ወሰን፡ክልሉ፡የመዘዋወርና፡የመኖር፡ነጻነት፡መብት፡አለው።

እያንዳንዱ፡ሰው፡ከማንኛውም፡አገር፡ሆነ፡ከራሱ፡አገር፡ወጥቶ፡እንደገና፡ወደ፡አገሩ፡የመመለስ፡መብት፡አለው።

አንቀጽ፡፲፬፤

እያንዳንዱ፡ሰው፡ከጭቆና፡ሽሽቶ፡በሌሎች፡አገሮች፡ጥገኝነትን፡የመጠየቅና፡በደህና፡የመኖር፡መብት፡አለው።

ፖለቲካዊ፡ካልሆኑ፡ወንጀሎች፡ወይም፡የተባበሩት፡መንግሥታት፡ድርጅት፡ዋና፡ዓላማዎችን፡ከሚቃረኑ፡ሥራዎች፡የተነሳ፡በሚደርሱ፡ክሶች፡ምክንያት፡ከሆነ፡ይህ፡መብት፡ሊያገለግል፡አይችልም።

አንቀጽ፡፲፭፤

እያንዳንዱ፡ሰው፡የዜግነት፡መብት፡አለው።

ማንም፡ሰው፡ያለፍርድ፡ዜግነቱ፡አይወሰድበትም፡ወይም፡ዜግነቱን፡የመለወጥ፡መብት፡አይነፈገውም።

አንቀጽ፡፲፮፤

አካለ፡መጠን፡የደረሰውን፡ዶችና፡ሴቶች፡በዘር፡በዜግነት፡ወይም፡በሃይማኖት፡ልዩነት፡ሳይወሰኑ፡ጋብቻን፡የመፈጸምና፡ቤተሰቡን፡የመመሥረት፡መብት፡አላቸው፤ ጋብቻ፡በመፈጸም፡በጋብቻ፡ጊዜና፡ጋብቻ፡በሚፈርስበትም፡ጊዜ፡እኩል፡መብት፡አላቸው።

ጋብቻ፡የሚፈጸመው፡ጋብቻ፡ለመፈጸም፡በሚፈልጉ፡ሁለቱም፡ወገኖች፡በሚያደርጉት፡ነጻና፡ሙሉ፡ስምምነት፡መሠረት፡በቻ፡ነው።

ቤተሰብ፡በጎብረ፡ሰብ፡የተፈጥሮና፡መሰረታዊ፡ክፍል፡ስለሆነ፡በጎብረሰቡና፡በመንግሥቱም፡ደህንነቱ፡እንዲጠበቅለት፡ይገባል።

አንቀጽ፡፲፯፤

እያንዳንዱ፡ሰው፡በቻውን፡ወይም፡ከሌሎች፡ጋር፡በጎብረት፡ሆኖ፡የጎብረት፡ባለቤትነት፡መብት፡አለው።

ማንም፡ሰው፡ያለፍርድ፡ጎብረቱ፡አይወሰድበትም።

አንቀጽ፡፲፰፤

እያንዳንዱ፡ሰው፡የሃሳብ፡የሕሊናና፡የሃይማኖት፡ነጻነት፡መብት፡አለው። ይህም፡መብት፡ሃይማኖቱን፡ወይም፡እምነቱን፡የመለወጥ፡ነጻነትንና፡በቻውን፡ወይም፡ከሌሎች፡ጋር፡በጎብረት፡በይፋ፡ወይም፡በግል፡ሆኖ፡ሃይማኖቱን፡ወይም፡እምነቱን፡የማስተማር፡በተግባር፡የመግለጽ፡የማምለክና፡የማክበር፡ነጻነትን፡ይጨምራል።

አንቀጽ፡፲፱፤

እያንዳንዱ፡ሰው፡የሐሳብና፡ሐሳቡን፡የመግለጽ፡መብት፡አለው። ይህም፡መብት፡ያለጣልቃ፡ገብነት፡በሐሳብ፡የመጽናትንና፡ዜናን፡

ወይም፡ሐሳቦችን፡ያላንዳች፡የድንበር፡ገደብ፡የማግኘትን፡የመቀበልንና፡ወይም፡የማካፈልን፡ነጻነትም፡ይጨምራል።

አንቀጽ፡፳፮፤

እያንዳንዱ፡ሰው፡በሰላም፡የመሰብሰብና፡ግንኙነት፡የማድረግ፡ነጻነት፡መብት፡አለው።

ማንም፡ሰው፡የአንድ፡ማኅበር፡አባል፡እንዲሆን፡አይገደድም።

አንቀጽ፡፳፯፤

እያንዳንዱ፡ሰው፡በቀጥታ፡ወይም፡ነጻ፡በሆነ፡መንገድ፡በተመረጡ፡እንደራሴዎች፡አማካኝነት፡በአገሩ፡መንግስት፡የመካፈል፡መብት፡አለው።

እያንዳንዱ፡ሰው፡በአገሩ፡የህዝብ፡አገልግሎት፡እኩል፡የማግኘት፡መብት፡አለው።

የመንግስት፡ሥልጣን፡መሠረቱ፡የሕዝቡ፡ፈቃድ፡መሆን፡አለበት።ይህም፡ፈቃድ፡ለሁሉም፡እኩል፡በሆነ፡በምሥጢር፡በሚደረግ፡የድምፅ፡መስጠት፡ምርጫ፡ወይም፡በተመሳሳይ፡ሁኔታ፡በየጊዜውና፡በትክክል፡በሚፈጸሙ፡ምርጫዎች፡እንዲገለጽ፡መሆን፡አለበት።

አንቀጽ፡፳፱፤

እያንዳንዱ፡ሰው፡የኅብረሰብ፡አባል፡እንደመሆኑ፡በኅብረሰቡ፡ደህንነቱ፡እንዲጠበቅ፡መብት፡አለው።እንዲሁም፡ቡበሔራዊ፡ጥረትና፡በኢንተርናሽናል፡መተባበር፡አማካይነትና፡በእያንዳንዱ፡መንግስት፡ድርጅትም፡የህብት፡ምንጮች፡መሰረት፡ለክብሩና፡ለሰብዓዊ፡አቅሙ፡ነጻ፡እድገት፡የግድ፡አስፈላጊ፡የሆኑት፡የኤኮኖሚ፡የማኅበራዊ፡ኑሮና፡የባህል፡መብቶች፡በተግባር፡እንዲገለጽለት፡መብት፡አለው።

አንቀጽ፡፳፲፤

እያንዳንዱ፡ሰው፡የመሥራት፡የሥራ፡ነጻ፡ምርጫና፡ለሥራም፡ትክክለኛና፡ተስማሚ፡የአሠራር፡ሁኔታዎችና፡ሥራም፡እንዳያጣ፡መብት፡አለው።

እያንዳንዱ፡ሰው፡ያላንዳች፡ልዩነት፡ማድረግ፡ለአንድ፡ዓይነት፡ሥራ፡እኩል፡የሆነ፡ደመወዝ፡የማግኘት፡መብት፡አለው።

በሥራ፡ላይ፡ያለ፡ሰው፡ለእራሱና፡ለቤተሰቡ፡ለሰብዓዊ፡ክብር፡ተገቢ፡የሆነ፡ኑሮን፡የሚያስገኝለትና፡ካስፈለገም፡በሌሎች፡የኅብረሰብ፡ደህንነት፡መጠበቂያ፡ዘዴዎች፡የተደገፈ፡ትክክለኛና፡ተስማሚ፡ዋጋውን፡የማግኘት፡መብት፡አለው።

እያንዳንዱ፡ሰው፡ጥቅምቹን፡ለማስከበር፡የሙያ፡ማኅበሮችን፡ለማቋቋምና፡ማኅበርተኛ፡ለመሆን፡መብት፡አለው።

አንቀጽ፡፳፻፩፤

እያንዳንዱ፡ሰው፡የዕረፍትና፡የመዝናኛት፡እንዲሁም፡በአግባብ፡የተወሰኑ፡የሥራ፡ሰዓቶች፡እንዲኖሩትና፡በየጊዜው፡የዕረፍት፡ጊዜያትን፡ከደመወዝ፡ጋር፡የማግኘት፡መብት፡አለው።

አንቀጽ፡፳፻፪፤

እያንዳንዱ፡ሰው፡ለእራሱና፡ለቤተሰቡ፡ጤንነትና፡ደህንነት፡ምግብ፡ልብስ፡ቤትና፡ሕክምና፡አስፈላጊ፡የማኅበራዊ፡ኑሮ፡አገልግሎቶችም፡ጭምር፡የሚበቃ፡የኑሮ፡ደረጃ፡ለማግኘት፡መብት፡አለው።ሥራ፡ሳይቀጠር፡ቢቀር፡ቢታመም፡ለመሥራት፡ባይችል፡ባል፡ወይም፡ሚስት፡ቢሞት፡ቢያረጅ፡ወይም፡ከቁጥጥሩ፡ውጭ፡በሆኑ፡ምክንያቶች፡መሰናከል፡ቢገጥመው፡ደህንነቱ፡እንዲጠበቅለት፡መብት፡አለው።

ወላድነትና፡ሕጻንነት፡ልዩ፡ጥንቃቄና፡እርዳታ፡የማግኘት፡መብት፡አላቸው፤ባጋብቻ፡ወይም፡ያለጋብቻ፡የሚወለዱ፡ሕጻናትም፡የተመሳሳይ፡የደህንነታቸው፡መጠበቅ፡መብት፡አላቸው።

አንቀጽ፡፳፻፫፤

እያንዳንዱ፡ሰው፡የመማር፡መብት፡አለው።ትምህርት፡ቢያንስ፡ቢያንስ፡በአንደኛ፡ደረጃና፡በመሰረታዊ፡ደረጃዎች፡በነጻ፡ሊሆን፡ይገባል።የአንደኛ፡ደረጃ፡ትምህርት፡መማር፡ግዴታነው።የቱክኒክና፡የልዩልዩ፡ሙያ፡ትምህርት፡በጠቅላላው፡የከፍተኛ፡ደረጃ፡ደግሞ፡በችሎታ፡መሠረት፡ለሁሉም፡እኩል፡መሰጠት፡አለበት።

ትምህርት፡ለእያንዳንዱ፡ሰው፡ሁኔታ፡ማሻሻያና፡ለሰብዓዊ፡መብቶችም፡መሠረታዊ፡ነጻነቶች፡ክብር፡ማዳበርያ፡የሚውል፡መሆኑ፡
አለበት ። እንዲሁም፡የተለያዩ ዘርፍ ወይም ሃይማኖት፡ባሏቸው፡ሕዝቦች፡መካከል፡ሁሉ፡መግባባትን፡ተቻችሎ፡የመኖርንና፡
የመተባበርን፡መንፈስ፡የሚያጠነክርና፡የተባበሩት፡መንግሥታት፡ድርጅት፡ሰላምን፡ለመጠበቅ፡የሚፈጽሟቸው፡ተግባሮች፡
እንዲስፋፋ፡የሚያበረታቱ፡መሆን፡አለበት ።

ወላጆች፡ለልጆቻቸው፡ለመስጠት፡የሚፈልጉትን፡ትምህርት፡ለመምረጥ፡የቅድሚያ፡መብት፡አላችው፡።

ለንቀጽ፡፳፯፤

እያንዳንዱ፡ሰው፡በኅብረ፡ሰብ፡የባህል፡ኑሮ፡በነጻ፡መካፈልና፡በኪነ፡ጥበብ፡ለመጠቀም፡በሳይንስ፡እርምጃና፡በጥቅሞቹም፡ለመሳተፍ፡
መብት፡አለው፡።

እያንዳንዱ፡ሰው፡ከደረሰው፡ማንኛውም፡የሳይንስ፡የድርሰት፡ና፡የኪነ፡ጥበብ፡ሥራ፡የሚያገኘው፡የሞራል፡ንፍ፡የሃብት፡ጥቅሞች፡ እንዲከበሩለት፡መብት፡አለው።

ལ་ཇུམ་ཏེ་ཕྱི་ཕྱི་

እያንዳንዱ፡ሰው፡በዚህ፡ውሳኔ፡ውስጥ፡የተዘረዘሩት፡መብቶችና፡ነጻነቶች፡በመብሉ፡በተግባር፡እንዲውሉ፡ለሚደረግባቸው፡
የጥብረሱባና፡የኢንተርኖሽናል፡ሥርዓት፡የመጠቀም፡መብት፡አለው።

ཀྱུ་མཆོད་པུ་མཆོད་

እያንዳንዱ፡ሰው፡የራሱ፡ነጻነት፡ና፡ሙሉ፡መሻሻል፡በሚያገኝበት፡ኅብረሰብ፡ውስጥ፡የሚፈጽማቸው፡ግዴታዎች፡ይኖሩበታል።

እያንዳንዱ፡ሰው፡በመብቶቹ፡በነጻነቶቹ፡በሚጠቀምበት፡ጊዜ፡የሚታገደው፡የሌሎችን፡መብቶችና፡ነጻነቶች፡በሚገባ፡ለማስከበር፡
ብቻ፡በተደነገጉ፡ሕጎችና፡የግብረ፡ግብነትን፡የጠቅላላውን፡ሕዝብ፡ፀጥታና፡ደህንነት፡በዴሞክራቲክ፡ማኅበራዊ፡ኑሮ፡ትክክለኛ፡
የሆነው፡ተፈላጊ፡ጉዳይ፡ለማርካት፡በተወሰነው፡በቻ፡ነው።

እነዚህ መብቶችና ነፃነቶች በማንኛውም ሁኔታ የተባበሩት መንግሥታት፣ ድርጅት መሰረት ዓላማዎች፣ ተቃራኒ በሆኑ መንገድ፣ ሊፈጸሙ አይገባቸውም።

ཀླ་མེད་ཀྱི་ལྷ་།

በዚህ፡ውሳኔ፡ከላይ፡የተዘረዘረው፡ሁሉ፡በዚህ፡ውስጥ፡የተጠቀሱትን፡ማናቸውም፡መብቶች፡ወይም፡ነጻነቶች፡ለማበላሸት፡በታሰበ፡ማንኛውም፡ዓይነት፡ተግባር፡ለማዋል፡ወይም፡ድርጊትን፡ለመፈጸም፡ለማንኛውም፡መንግሥት፡ወይም፡ድርጅት፡ወይም፡ሰው፡የተባሉ፡አይተረጎሙም።